NEP - 2020

महाराष्ट्र शासन
उच्च शिक्षण संचालनालय
मध्यवर्ती इमारत, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-४११ ००१

Web : www.dhepune.gov.in E-mail:vishi.dhepune@nic.in
फोन नं.०२०/२६१२२११९

क्रमांक-युएनआय/(१३६/२२)/विशि-१ / ३८२९ दि. 28 MAR 2023

प्रति,

१ श्री.अनिल राव, सेवानिवृत्त प्राचार्य, एम.जे.कॉलेज, जळगांव

२ डॉ.जोगेंद्रसिंग बिसेन, प्र-कुलगुरु, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

३ डॉ.अजय भामरे, प्रभारी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई

४ डॉ.श्री.माधव एन वेलिंग, अध्यक्ष एस.व्ही.के.एम यांचे सल्लागार व प्र-कुलगुरु एन.एम.आय.एम.एस.मुंबई

५ श्री.एस.आर.चौधरी प्राध्यापक, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव

६ डॉ.कविता लघाटे, संचालक, जमनलाल बजाज इन्स्टिटयुट, मुंबई

७ श्री.गंगाधर दाते, प्रशासन अधिकारी, विभागीय सहसंचालक कार्यालय, उच्च शिक्षण,मुंबई

विषय राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गठीत उपसमित्यांच्या अहवालातील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणाऱ्या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी गठीत करण्यात आलेल्या सुकाणू समितीच्या दि.२३-२४ जानेवारी, २०२३ रोजी झालेल्या बैठकीच्या अनुषंगाने कार्यभारासंदर्भात गठीत करण्यात आलेल्या कार्यबल गटाच्या दि.०६ मार्च, २०२३ च्या बैठकीचे इतिवृत्त.

संदर्भ १.शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक एनईपी-२०२२/प्र.क्र.०९/विशि-३ शिकाना दि.२६ डिसेंबर, २०२२
२.संचालनालयाचे समक्रमांक दि.०६ फेब्रुवारी, २०२३

उपरोक्त विषयाबाबत संदर्भिय शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गठीत उपसमितीच्या अहवालातील शिफारसीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणाऱ्या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी संदर्भिय शासन निर्णयान्वये सुकाणू समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

या समितीची बैठक दि.२३-२४ जानेवारी, २०२३ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथे आयोजित करण्यात आलेली होती. या बैठकीमध्ये ठरल्यानुसार संदर्भिय क्रमांक २ अन्वये कार्यबल गट गठीत करण्यात आलेला आहे. या कार्यबल गटाची बैठक दि. ०६ मार्च, २०२३ रोजी व्यवस्थापन परिषद सभागृह, फोर्ट कॅम्पस, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली. या बैठकीचे इतिवृत्त या पत्रासोबत जोडून पाठविण्यात येत आहे.

ABorhade
(डॉ.अर्चना बोऱ्हाडे)
सदस्य सचिव तथा प्रशासन अधिकारी
विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, पुणे कार्यालय

प्रत माहितीस्तव सादर
१.मा.प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-३२
२.सन्माननीय सर्व सुकाणू समिती सदस्य.
प्रत - माहिती व कार्यवाहीसाठी
१. मा.प्र-कुलगुरु, सर्व अकृषि विद्यापीठे,
२. सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य.
२/- सर्व प्र-कुलगुरु व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांनी इतिवृत्तात नमूद केल्याप्रमाणे आवश्यक ती कार्यवाही विहित वेळेत पुर्ण करावी ही विनंती.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गठीत उपसमित्यांच्या अहवालातील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणाऱ्या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी गठीत करण्यात आलेल्या सुकाणू समितीच्या दि.२३-२४ जानेवारी, २०२३ रोजी झालेल्या बैठकीच्या अनुषंगाने कार्यभारासंदर्भात गठीत करण्यात आलेल्या कार्यबल गटाच्या दि.०६ मार्च, २०२३ च्या बैठकीचे इतिवृत्त.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गठीत उपसमित्यांच्या अहवालातील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणाऱ्या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी गठीत करण्यात आलेल्या सुकाणू समितीच्या दि.२३-२४ जानेवारी, २०२३ रोजी झालेल्या बैठकीच्या अनुषंगाने कार्यभारासंदर्भात गठीत करण्यात आलेल्या कार्यबल गटाच्या दि.०६ मार्च, २०२३ रोजी व्यवस्थापन परिषद सभागृह, फोर्ट कॅम्पस, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई येथे आयोजित बैठकीसाठी खालील कार्यबल गटाचे सदस्य उपस्थित होते.

१. श्री.अनिल राव, सेवानिवृत्त प्राचार्य, एम.जे.महाविद्यालय, जळगांव	अध्यक्ष
२.डॉ.जोगेंद्रसिग बिसेन, प्र-कुलगुरु, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड	सदस्य
३.डॉ.अजय भामरे, प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	सदस्य
४.श्री.एस.आर.चौधरी, प्राध्यापक, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव-	सदस्य
५.डॉ.कविता लघाटे, संचालक, जमनलाल बजाज इन्स्टिटयुट,मुंबई	सदस्य
६.श्री.गंगाधर दाते, प्रशासन अधिकारी, विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, मुंबई	सदस्य

सर्व प्रथम उपस्थित सर्व सदस्यांचे कार्यबल गट प्रमुख श्री.अनिल राव यांनी स्वागत केले. तसेच सर्व कार्यबल गटाच्या सदस्यांनी ओळख करुन दिली.

श्री.अनिल राव कार्यबल गट प्रमुख यांनी असे नमूद केले की, सुकाणू समितीची सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथे बैठक संपन्न झाली. त्यामध्ये डॉ.आर.डी.कुलकर्णी उपसमितीचा अहवाल, डॉ.उज्वला चक्रदेव उपसमितीचा अहवाल यावर विचार करण्यात आला. प्रामुख्याने डॉ.आर.डी.कुलकर्णी यांच्या अहवालानुसार ११ अकृषि विद्यापीठांमध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० ची अंमलबजावणी करतांना सर्वसाधारण अडचणी, प्रशासकीय अडचणी, वित्तीय अडचणी अशा तीन वेगवेगळया विभागांमध्ये अडचणी नमूद करण्यात याव्यात. या सगळयामध्ये महत्वाचा व समान भाग म्हणजे "राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण आराखडा " सर्व विद्याशाखांना लागू केला तर श्रेयांक पध्दत असल्यामुळे त्याचे रुपांतरण कार्यभार गणनेमध्ये कसे होईल आणि त्याचा परिणाम वेगवेगळया विषयांच्या विभागीय कार्यभारावर कसा होऊ शकतो याचा अभ्यास करण्याची गरज आहे. सहसंचालक कार्यालय दरवर्षी १ ऑक्टोबरच्या विद्यार्थी संख्यवेर आधारित तपासणी करुन महाविद्यालयांसाठी अनुदानित पदांची संख्या निश्चित करुन देते. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामध्ये परिवर्तन झाल्यास कार्यभारावर काय परिणाम होईल यासंदर्भात आढावा घेणे आवश्यक ठरते.

शैक्षणिक वर्ष सन २०२३-२४ पासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण सुरु करण्याचा धोरणात्मक निर्णय झाला तर, त्यामुळे शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ च्या विद्यार्थी संख्येच्या अटीवर आधारित ऑक्टोबरची विद्यार्थी संख्या गृहीत धरुन जेव्हा सहसंचालक यांच्या कार्यालयामधून कार्यभार मूल्यांकन करतील त्यावेळी सध्या कार्यरत शिक्षक यांच्यावर कार्यभाराच्या अनुषंगाने उद्‌भवणाऱ्या अडचणीची कल्पना करुन शासनाने त्यावर समाधानकारक मार्ग काढण्याकरिता या कार्यबल गटाने काम करणे अपेक्षित आहे. सुकाणू समितीला कार्यभार बाबत शिफारसी करण्यासाठी कार्यभार या विषयावर लक्ष केंद्रीत करुन, त्यानुसार शिफारसी/सूचना समितीला करावयाच्या आहेत. सुकाणू समिती त्यावर साधक बाधक विचार करुन शासनाला अंतिम शिफारस अहवाल सादर करील.

या कार्यबल गटाचे काम करतांना खालील मार्गदर्शक तत्वे ठरविण्यात आली.

१. ०१ ऑक्टो, २०२२ ची विद्यार्थी संख्या आणि त्यानुसार सन २०२२ चा कार्यभार हा आपला आधार असावा. विद्यार्थी संख्येनुसार कार्यभार निश्चित होतो. यापुर्वी शासनाच्या उच्चस्तरीय समितीने सन २०१७ पर्यंतच्या कार्यभारावर आधारित पद निश्चितीला मान्यता/मंजूरी दिलेली आहे. त्यानंतरचा आढावा झालेला नाही, तो काळाच्या ओघात कधीतरी होणे अपेक्षित आहे. म्हणून हा कार्यबल गट असे ठरवतो की, शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ या वर्षाच्या (ऑक्टो, २०२२) च्या विद्यार्थी संख्येवर आधारित जो कार्यभार असेल तो कार्यभार बदलणार नाही, अशा स्वरुपाची नियमावली तयार करावी. सर्व विद्यापीठांमध्ये कार्यभाराची गणना करतांना जे प्रचलित नियम वापरले जातात, त्यांचे विद्यापीठ निहाय संकलन करुन त्याचा एकत्रित अभ्यास करावा.

२. महाविद्यालयात पदव्युत्तर अभ्यासक्रम मंजूर असल्यास अशा महाविद्यालयांना ४ वर्षाचा पदवी अभ्यासक्रम मंजूर केला जाईल. जर असा अभ्यासक्रम अनुदानित असेल, तर पदवी अभ्यासक्रमाचे चौथे वर्ष सुध्दा अनुदानित असेल. ज्या महाविद्यालयामध्ये पदव्युत्तर अभ्यासक्रम नाही, पण त्यांना ४ वर्षाचा पदवी अभ्यासक्रम सुरु करायचा असेल तर त्यांना अभ्यासक्रम सुरु करण्यापुर्वी विद्यापीठाच्या संलग्नतेच्या नियमानुसार प्रक्रिया पुर्ण करावी लागेल.

३. सध्या विद्यापीठनिहाय अभ्यासक्रम रचना भिन्न आहेत. त्यामुळे कार्यभार मान्यतेबाबतही भिन्नता आहे. म्हणून संबंधित सहसंचालक यांनी संबंधित विद्यापीठामधील विद्यापीठ विभाग, संलग्न महाविद्यालयातील सामान्य विषय, विशेष विषय आणि स्वायत्त महाविद्यालयांची तुकडी, आकार, वर्ग, अध्ययन प्रात्यक्षिके यासाठी वापरली जाणारी विद्यार्थी संख्या निकष मान्य अभ्यासक्रम विषयांची नांवे इ. बाबत माहिती ठराविक नमुन्यात संकलित करावी. याबाबतचा नमुना तक्ता श्री.गंगाधर दाते, कार्यबल गट सदस्य देतील.(कालमर्यादा १० एप्रिल, २०२३)

४. काही विद्यापीठ विभागांमध्ये प्रशाळा संकल्पना राबविल्या जातात, तेथील कार्यभार गणना पध्दतीचा अभ्यास करावा लागेल आणि त्यांच्या अंतर्गत एका प्रशालेअंतर्गत मंजूर पदाचे वाटप करुन एका विभागातून दुसऱ्या विभागासाठी जी पदे द्यावयाची आहेत त्याची कार्यपध्दती निश्चित करावी लागेल. याकरिता विद्यार्थी संख्या व तुकडी या बद्दलचे सध्याचे विद्यापीठ निहाय जे नियम लागू आहेत तेच गृहीत धरुन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या

चौकटीमध्ये प्रशालाच्या कार्यभाराचा तुलनात्मक अभ्यास करावा. विद्यापीठ निहाय सध्या अस्तित्वात असलेल्या नियमानुसार विद्यार्थी संख्या, प्रात्यक्षिक तुकडी संख्या यानुसार व राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार विद्यार्थी संख्या, प्रात्यक्षिक तुकडी संख्या याचा तुलनात्मक अभ्यास करुन कार्यभाराची तपासणी करावी. (कालमर्यादा २० एप्रिल, २०२३)

५.स्वायत्त महाविद्यालयांकरिता एकूण पदसंख्या कायम असते ती विषयानुसार पदसंख्या आंतरबदल करण्याच्या कार्यपध्दतीची मानके तयार झालेली नसल्यामुळे अशी मानके स्वायत्त तयार करावी लागतील. या करिता एक विशेष उपगट करावा.

६. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० प्रमाणे श्रेयांक रचनेचा कार्यभारावरील परिणामांचा प्राथमिक अभ्यास करतांना स्वायत्त महाविद्यालय, अनुदानित महाविद्यालय, एकल विद्याशाखा, दुहेरी विद्याशाखा, बहुविद्याशाखा, दुर्मिळ विषय शिकवित असलेली महाविद्यालये/विभाग, महिला महाविद्यालये, शहरी, ग्रामीण, दुर्गम आदी अशा सर्व भौगोलिक परिसरातील महाविद्यालयांचा प्रातिनिधिक स्वरुपात अभ्यास करावा. महाविद्यालय निवडतांना सर्व विषयांच्या सर्व प्रकारच्या शक्यतांचा समावेश होईल अशी महाविद्यालये निवडावीत. हा अभ्यास अनुदानित महाविद्यालयापुरताच मर्यादित असावा. प्रारंभी त्यामध्ये शिक्षणशास्त्र व विधी महाविद्यालयांचा समावेश करण्यात येवू नये. संबंधित विद्यापीठाचे सहसंचालक, अधिष्ठाता, प्र-कुलगुरु यांनी एकत्रित बैठक करुन महाविद्यालये निवडावीत. त्याकरिता खालील नमूद केलेल्या संख्येप्रमाणे विद्यापीठाने महाविद्यालयांचा अभ्यास करावा.

अ.क्र.	विद्यापीठाचे नांव	महाविद्यालयांचा अभ्यास करणारी संख्या
१	मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	२५
२	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे	२५
३	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	२०
४	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद	२५
५	स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड	१०
६	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर	२०
७	संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती	२०
८	कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव	१५
९	गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली	१०
१०	पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर	१०
११	श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई	१०
१२	कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक नागपूर	०५
	एकूण	२००

७. धोरणाच्या अंमलबजावणीमुळे कार्यभारासंबंधी अभ्यास करण्याकरिता विद्याशाखानिहाय खालील प्रमाणे समिती गठीत करण्यात आली.

विज्ञान विद्याशाखा	वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखा	कला आणि भाषा
१. श्री एस.आर चौधरी प्राध्यापक, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव. २.श्री.एम.के.पाटील, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड ३.डॉ.शिवराम गर्जे अधिष्ठाता, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई ४.डॉ.भालचंद्र बी वायकर अधिष्ठाता, विज्ञान व तंत्रज्ञान शाखा, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद ५.डॉ.सरोज भासखळगी ६.डॉ.केतन नारखेडे एम.जे.कॉलेज, जळगांव	१.डॉ.अजय भामरे, प्रभारी प्र-कुलगुरु मुंबई विद्यापीठ, मुंबई. २.डॉ.कविता लघाटे प्राध्यापक, जमनलाल बजाज संस्था, मुंबई ३.डॉ.वाल्मिक सरोदे, अधिष्ठाता, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद ४. डॉ.डी.एम खंदारे, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड ५. डॉ.अनिल डोंगरे, अधिष्ठाता कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव. ६.प्रा.किन्नरी ठक्कर प्राध्यापक मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	१.डॉ.जोगेंद्रसिंग बिसेन प्र-कुलगुरु, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड. २.डॉ.माला लालवाणी सहयोगी अधिष्ठाता, अर्थशास्त्र विभाग, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई ३.डॉ.प्रशांत अमृतकर अधिष्ठाता, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद ४. डॉ.एम.एस.देशमुख, अधिष्ठाता, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर ५. डॉ.नितीन बारी, सरदार वल्लभभाई पटेल महाविद्यालय, ऐनपूर, जळगांव

८. विभागनिहाय स्वायत्त महाविद्यालयात प्रत्येकी दोन प्रतिनिधीनी विषयनिहाय निश्चिती - मुख्य विषय(Major Subject), दुय्यम विषय(Minor Subject), सामान्य वैकल्पिक विषय (General Elective), विशेष वैकल्पिक विषय (Special elective), क्षमता वर्धन विषय(Value added subject) आणि कौशल्य वर्धन विषय (Skill enhancement) क्षमता वर्धनविषय(Enhancement subject) नवीन विविध विषय ठरवितांना प्रत्येक महाविद्यालयांसाठी त्यंचे सद्यस्थितीत मान्य असलेला कार्यभाराचा कमाल मर्यादा मानावा.

९. विद्यापीठनिहाय सर्व विद्यापीठामध्ये प्रशाला(स्कुल) पध्दती राबविण्यात यावी. तर स्वायत्त महाविद्यालयांना प्रशाला अथवा विभाग पध्दतीबाबत स्वायत्तता असावी व अन्य महाविद्यालयांना विभाग संकल्पना असावी.

१०. शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून श्रेयांक संदर्भात रचना करण्याकरिता सुकाणू समितीने शिफारसी म्हणून पदवी- तीन वर्ष व पदव्युत्त्र - दोन वर्षाच्या अभ्यासक्रमानी सुरुवात करावी अशी शिफारस केली आहे.

११. या सर्व अभ्यासक्रमासाठी/ ४ वर्षाच्या पदवीपुर्व अभ्यासक्रमाची श्रेयांक रचना सुकाणू समितीच्या शिफारसीनुसार असेल.

१२. या सर्व अभ्यासक्रमासाठी श्रेयांकावर आधारित कार्यभार काढण्याची मार्गदर्शक तत्वे खालीलप्रमाणे असावीत.

A) इंटर्नशिप, केस स्टडी आणि संशोधन अभ्यासासाठी श्रेयांकचे नियम समान मानले जातील. उदा. एका सेमिस्टरसाठी २ क्रेडीटस असलेल्या Intership/Case study/Research Project साठी स्तरावर Batchsize ३० असावी. तर पदव्युत्तर स्तरावर १५ असावी.

B) व्यावसायिक कौशल्य, सामान्य कौशल्य वाढविणारे अभ्यासक्रम- थेअरी आणि प्रात्यक्षिके- यासाठी पदवी स्तरावर थेअरीसाठी बॅचसाईज ६० व प्रॅक्टीकल्ससाठी ३० असावी.

C) एनएसएस/एनसीसी/क्रिडा/ललित कला, उपयोजित कला, दृश्यकला सांस्कृतिक उपक्रम २ श्रेयांक कोर्ससाठी उदाहरणादाखल ५० विद्यार्थ्यांच्या कार्यभाराची गणनेसाठी संबंधितांशी चर्चा करणे आवश्यक आहे. २ तासांच्या कार्यभाराचा विचार केला जाऊ शकतो. परंतु Batch size बद्दल चर्चा आवश्यक आहे.

D) मूल्य शिक्षण, व्यावसायिक, नीतीशास्त्र, जीवन कौशल्ये आणि भारतीय ज्ञान प्रणाली: थेअरी अभ्यासक्रमासाठी Batch size करिता ६० विद्यार्थ्यांची तुकडी असावी.

E) या व्यतिरिक्त Major व Minor कोर्सेस मधील थेअरी व प्रात्यक्षिकसाठी विद्यार्थी संख्येचे प्रचलित निकष वापरण्यात यावेत.

F) सशोधन मार्गदर्शक आणि विभागप्रमुख यांना प्रचलित नियमानुसार कार्यभारात लाभ मिळावा.

सातवा वेतन आयोगाप्रमाणे सध्या पुढीलप्रमाणे कार्यभार असतो. असे सूचित करण्यात आले आहे.

सहाय्यक प्राध्यापक	सोळा घडयाळी तास
सहयोगी प्राध्यापक	चौदा घडयाळी तास
प्राध्यापक	बारा घडयाळी तास

G) Minor किंवा General Elective अंतर्गत आंतरविद्याशाखीय विद्यार्थ्यांकरिता जे पेपर्स तयार केले जातील त्याच्या कार्यभारासाठी विद्यार्थी संख्येचे प्रचलित नियम लागू राहतील.

H) कार्यभार तक्ता नमुना तयार करतांना महाविद्यालय आणि विषयनिहाय विद्यार्थी संख्येचे अंदाज गृहीत धरावे लागतील. असे अंदाज सकारण स्पष्ट करावे.

समितीच्या पुढील कार्यवाहीचे नियोजन तक्ता खालीलप्रमाणे ठरविण्यात आले.

दिनांक	करावयाची कार्यवाही
३०.०३.२०२३	डॉ.अर्चना बोन्हाडे यांनी अंतिम इतिवृत्त कार्यबल गट सदस्य व सुकाणू समिती सदस्यांना पाठवावे.
अंतिम इतिवृत्त सुकाणू समिती व सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना पाठविण्यात यावे	
०१.०४.२०२३ ते १०.०४.२०२३	सहसंचालक, उच्च शिक्षण आणि प्र-कुलगुरु आणि उपकुलसचिव संलग्नता विभाग यांनी एकत्र बसून महाविद्यालये निवडून सदर महाविद्यालय कोणत्या निकषावर निवडली याबाबत संचालकांना कळविण्यात यावे. या कालावधीत निवडलेल्या महाविद्यालयासोबत संबंधित प्र-कुलगुरु प्राचार्य महाविद्यालयाचे दोन प्रतिनिधी यासोबत बैठक घ्यावी.

दिनांक	करावयाची कार्यवाही
११.०४.२०२३ ते २५.०४.२०२३	महाविद्यालय स्तरावरचा अभ्यास पुर्ण करावा.
२५.०४.२०२३ ते ३०.०४.२०२३	संबंधित विद्यापीठामध्ये बैठक घेऊन त्याबाबतचा अहवाल तयार करावा.
०५.०५.२०२३	१० एप्रिल, २०२३ पर्यंत संबंधित विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरु आणि विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांनी आपल्या कार्यगटासाठी सारांश अहवाल तयार करावा. सर्व कार्यवाही पुर्ण करुन एक कार्यवाही अहवाल कागदपत्रासहित सादर करावा.
विद्याशाखानिहाय उपसमितीची बैठक	सर्व विद्यापीठात बैठक घेणे, त्यांची बैठक या गटाच्या प्रमुखांनी ठरवून घ्यावी आणि ज्या विद्यापीठात बैठक होईल तेथील सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांनी बैठकीस उपस्थित रहावे.

सदर समितीची पुढील बैठक दि.८ मे,२०२३ रोजी सकाळी ११.३० वाजता व्यवस्थापन सभागृह , मुंबई विद्यापीठ, फोर्ट मुंबई येथे घेण्यात येईल . यानंतर सर्व समिती सदस्यांचे आभार मानून बैठक समाप्त झाली असे अध्यक्षांच्या वतीने जाहीर करण्यात आले.

****

Malviya Mission Teachers Training Centre
(UGC-MMTTC).

University of Mumbai
Anandibai Raorane Arts, Commerce and Science College
Vaibhavwadi, Sindhudurg.

Jointly organizes
A two days' workshop on

NATIONAL EDUCATION POLICY 2020 SENSITIZATION

14&15 JUNE 2024

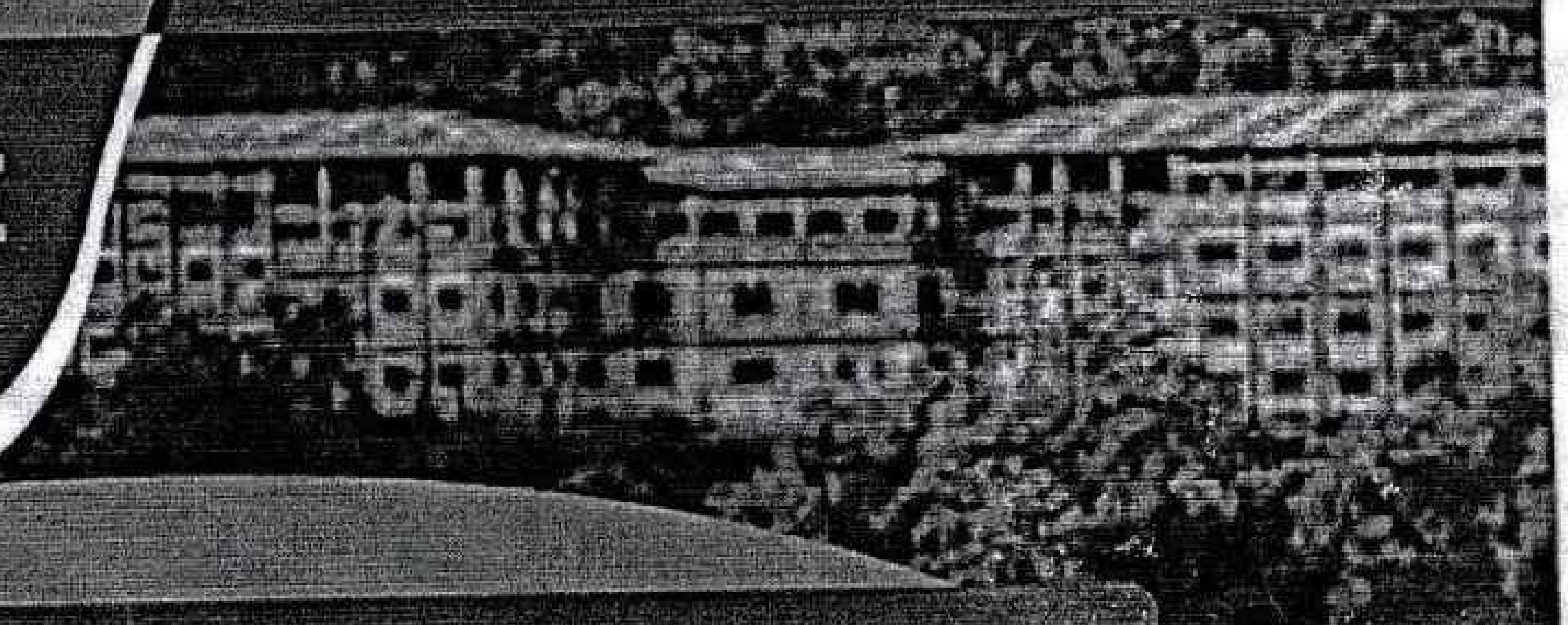

Resource Persons

Prof R D Kulkarni Vice Chancellor, University of Mumbai

Prof Shivran Garje Dean, Faculty of Science, University of Mumbai

Dr Ravindra Bambardekar Principal, Model College, Dombivali

Dr. Madhav Rajwade Principal, PVTA's Sathye College

Dr. Deven Shah Vice-Principal, Thakur College

SCHEDULE

Date	Time	Participants
14.06.2024	10.00 to 12.00	Non-Teaching Staff
	01.00 to 03.00	Students
	03.00 to 05.00	Parents
15.06.2024	10.00 to 12.00	College Teaching Staff & Principal
	01.00 to 03.00	College Management
	03.00 to 05.00	Organizations, Companies, Society at Large

Scan QR Code
and Enrol now!

True Copy

PRINCIPAL

2014125

Credit distribution structure for 4-years Honours/ Honours with Research Degree Program with ME-ME (BA/BSc/BCom)- Major (I-IV) & Minor (I, II & III)

Level	Semester	Major (M1) Mandatory	Major (M1) Electives	Minor (M2)	OE (Other Faculty)	VC, SEC (related to Core)	AEC, VEC, IKS	OJT, FP, CEP, CC, RP	Cum. Cr./ Sem.	Degree/ Cum. Cr.
4.5	I	4-6 (4+2)		-	2+2	VC:2, SEC:2	AEC:2, VEC:2,IKS:2	CC:2	20-22	UG Certificate 40-44
	II	4-6 (4+2)		2	2+2	VC:2, SEC:2	AEC:2, VEC:2	CC:2	20-22	
	Cum Cr.	8-12	-	2	8	4+4	4+4+2	4	40-44	
Exit option: Award of UG Certificate in Major with 40-44 credits and an additional 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major & Minor										
5.0	III	6(4+2)-8(2*4)		4	2	VC:2,	AEC:2	CC:2 FP:2	20-22	UG Diploma 80-88
	IV	6(4+2)-8(2*4)		4	2	SEC:2	AEC:2	CC:2 CEP:2	20-22	
	Cum Cr.	20-28	-	10	12	6+6	8+4+2	8+4	80-88	
Exit option: Award of UG Diploma in Major and Minor with 80-88 credits and an add. 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major & Minor										
5.5	V	8(2*4)-10 (2*4+2)	4	4-6		VC: 2-4		FP/CEP: 2	20-22	UG Degree 120-132
	VI	8(2*4)-10 (2*4+2)	4	4				OJT:4	20-22	
	Cum Cr.	36-48	8	18-20	12	8-10 +6	8+4+2	8+6+4	120-132	
Exit option: Award of UG Degree in Major and Minor with 120-132 credits OR Continue with Major and Minor										
6.0	VII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4	RM:4					20-22	UG Honours Degree 160-176
	VIII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4					OJT:4	20-22	
	Cum Cr.	60-76	16	18-20 +4	12	8-10 +6	8+4+2	8+6+8	160-176	
Four Year UG Honours Degree in Major and Minor with 160-176 credits										
6.0	VII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4	RM:4				RP: 4	20-22	UG Honours with Research Degree 160-176
	VIII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4					RP: 8	20-22	
	Cum Cr.	52-68	16	18 -20 +4	12	8-10 +6	8+4+2	8+6+4+ 12	160-176	
Four Year UG Honours with Research Degree in Major and Minor with 160-176 credits										

True Copy

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal. Kankavli,

(2) M1 + M2

Credit distribution structure for 4-years Honours/ Honours with Research Degree Program with ME-ME(BA/BSc/BCom)- Major (I-IV) & Minor (I-III)-Swapping of Major-Minor at II Year

Level	Semester	Major (M1) Mandatory	Major (M1) Electives	Minor (M2)	OE	VC, SEC related to Core	AEC, VEC, IKS	OJT, FP, CEP, CC, RP	Cum. Cr./ Sem.	Degree/ Cum. Cr.
4.5	I	4-6 (4+2)		4-6 (4+2)	2	SEC:2	AEC:2, VEC:2, IKS:2	CC:2	20-24	UG Certificate 40-48
	II	4-6 (4+2)		4-6 (4+2)	2	VC:2, SEC:2	AEC:2, VEC:2	CC:2	20-24	
	Cum Cr.	8-12	-	8-12	4	2+4	4+4+2	4	40-48	
Exit option: Award of UG Certificate in 2 Core (M1 &M2) with 40-48 Cr. and add. 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with decision on Major & Minor										
5.0	III	8(2*4)		2	2	VC:4,	AEC:2	FP:2	20	UG Diploma 80-88
	IV	6(4+2)		4	2+2	SEC:2	AEC:2	CEP: 2	20	
	Cum Cr.	22-26		14-18	10	6+6	8+4+2	4+4	80-88	
Exit option: Award of UG Diploma in Major and Minor with 80-88 credits and an add. 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major & Minor										
5.5	V	8(2*4)-12 (3*4)	4	2-4		VC:2-4		FP/CEP: 2	20-22	UG Degree 120-132
	VI	8(2*4)-10 (2*4+2)	4	4				OJT :4	20-22	
	Cum Cr.	38-48	8	20-26	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+4	120-132	
Exit option: Award of UG Degree in Major and Minor with 120-132 credits OR Continue with Major and Minor										
6.0	VII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4	RM:4					20-22	UG Honours Degree 160-176
	VIII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4					OJT:4	20-22	
	Cum Cr.	62-76	16	20-26 +4	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+8	160-176	
Four Year UG Honours Degree in Major and Minor with 160-176 credits										
6.0	VII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4	RM:4				RP: 4	20-22	UG Honours with Research Degree 160-176
	VIII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4					RP: 8	20-22	
	Cum Cr.	54-68	16	20-26+4	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+4+ 12	160-176	
Four Year UG Honours with Research Degree in Major and Minor with 160-176 credits										

True Copy

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal. Kankavli,

(3) M1 + M2

Credit distribution structure for 4-years Honours/ Honours with Research Degree Program with ME-ME(BA/BSc/BCom)- Major (I-IV) & Minor (I-III)-Swapping of Major-Minor at II Year

Level	Semester	Major (M1) Mandatory	Major (M1) Electives	Minor (M2)	OE (Other Faculty)	VC, SEC related to Core	AEC, VEC, IKS	OJT, FP, CEP, CC, RP	Cum. Cr./ Sem.	Degree/ Cum. Cr.
4.5	I	4- 6 (4+2)		4- 6 (4+2)	2+2	SEC:2	AEC:2, VEC:2,IKS:2		20-24	UG Certificate 40-48
	II	4- 6 (4+2)		4- 6 (4+2)	2+2	VC:2, SEC:2	AEC:2, VEC:2		20-24	
	Cum Cr.	8-12	-	8-12	8	2+4	4+4+2	-	40-48	
Exit option: Award of UG Certificate in 2 Core (M1 &M2) with 40-48 Cr. and add. 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with decision on Major & Minor										
5.0	III	8(2*4)		2	-	VC:4,	AEC:2	CC:2, FP:2	20	UG Diploma 80-88
	IV	6(4+2)		4	2	SEC:2	AEC:2	CC:2, CEP: 2	20	
	Cum Cr.	22-26		14-18	10	6+6	8+4+2	4+4	80-88	
Exit option:Award of UG Diploma in Major and Minor with 80-88 credits and an add. 4 credits core NSQF course/ Internship OR Continue with Major & Minor										
5.5	V	8(2*4)-12 (3*4)	4	2-4		VC: 2-4		FP/CEP: 2	20-22	UG Degree 120-132
	VI	8(2*4)-10 (2*4 +2)	4	4				OJT :4	20-22	
	Cum Cr.	38-48	8	20-26	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+4	120-132	
Exit option: Award of UG Degree in Major and Minor with 120-132 credits OR Continue with Major and Minor										
6.0	VII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4	RM:4					20-22	UG Honours Degree 160-176
	VIII	12-14 (2*4 +2*2 or 3*4+2)	4					OJT:4	20-22	
	Cum Cr.	62-76	16	20-26 +4	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+8	160-176	
Four Year UG Honours Degree in Major and Minor with 160-176 credits										
6.0	VII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4	RM:4				RP: 4	20-22	UG Honours with Research Degree 160-176
	VIII	8-10 (2*4 +2 or 2*4)	4					RP: 8	20-22	
	Cum Cr.	54-68	16	20-26+4	10	8-10 +6	8+4+2	4+6+4+ 12	160-176	
Four Year UG Honours with Research Degree in Major and Minor with 160-176 credits										

True Copy

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal. Kankavli,
Dist. Sindhudurg 416 601

(4) M1 + M2 M3

Structure and Credit Distributions with Three Subjects at first Year [4 Year UG with SSC concept- M1, M2, M3] and Selection of Major (M1) and Minor (M2) at Second Year

Year (Level)	Sem.	Subject I	Subject II	Subject III	Open Electives	VC, SEC	AEC, VEC, IKS	OJT, FP, CEP, CC, RP	Min. Credits For the year (Sem)	Cumulative Min. Credits Required for Award of Certi./ Diploma/ Degree
		M-1	M-2	M-3	OE					
		SSC& SSE: Interrelated subjects from Same Faculty (School concept: Botany, Zoology, Biochemistry under Science; Sociology, Political Science, Economics under Humanities) or Interdisciplinary Combinations			Other Faculty	related to Core		OJT, FP, CEP, RP related to Core		
1 (4.5)	I	4	4	4		VC:2 SEC:2	AEC:2, VEC:2, IKS:2		44 (22+ 22)	{44} Certificate in Faculty
	II	4	4	4	2	VC:2 SEC:2	AEC:2, VEC:2			
2 (5)	III	4+2	4	-	4	SEC: 2	AEC:2	CC:2 CEP/FP:2	44 (22+ 22)	{88} Diploma in Faculty
	IV	4+2	4	-	4	VC: 2	AEC:2	CC:2 CEP/FP:2		

Core:M-1: 20; Minor:M-2: 16; M-3: 08; OE: 10; VC+SEC: 6+6; AEC: 08; VEC: 04; IKS:02; CC:4; CEP/FP:4

True Copy

Contd.

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal. Kankavli,

Year (Level)	Sem.	Subject I M-1	Subject II M-2	Subject III M-3	Open Electives	VC, SEC	AEC, VEC, IKS	OJT, FP, CEP, CC, RP	Min. Credits For the year (Sem)	Cumulative Min. Credits Required for Award of Certificate/ Diploma/ Degree
		SSC& SSE: Interrelated subjects from Same Faculty or Interdisciplinary Combinations			Other Faculty	related to Core		OJT, FP, CEP, RP related to Core		
3 (5.5)	V	14 (Mand.+ Elect..)	2			VC:2		CC:2 CEP/FP:2	44 (22+ 22)	{132} Three Years Bachelor- Major and Minor
	VI	18 (Mand.+ Elect..)						OJT 4		
4 (6)	VII	18 (Mand.+ Elect..)			RM 4				44 (22+ 22)	{176 } Four Years UG Honours Degree - Major and Minor
	VIII	18 (Mand.+ Elect..)						OJT 4		

Core:M-1: 88; Minor:M-2: 18; M-3: 08; OE: 10; VC+SEC: 8+6; RM:04; AEC: 08; VEC: 04; IKS:02; CC:4; CEP/FP:4; OJT 8

4 (6)	VII	14 (Mand.+ Elect..)			RM 4			RP: 4	44 (22+2 2)	{176} Four Year UG Honours with Research Degree - Majo[illegible]
	VIII	14 (Mand.+ Elect..)						RP: 8		

Core (Mand.+ Elect.): :M-1: 80; RP:12

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal. Kankavli
Sindhudurg 416 601

FYBA Group I

Group Name: English - Geography - Hindi

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	English	Introduction to Literatures in English - I	4	English
2	Major 2	Geography	Introduction to Human Geography	4	Geography
3	Major 3	हिंदी	आधुनिक हिंदी गद्य	4	हिंदी
4	VSC	English	Creative Writing I	2	English
5	SEC	English	Social Media and Blog Writing	2	English
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	English	Introduction to Literatures in English - II	4	English
2	Major 2	Geography	Population Geography	4	Geography
3	Major 3	हिंदी	आधुनिक हिंदी गद्य	4	हिंदी
4	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
5	VSC	English	Creative Writing II	2	English
6	SEC	English	English at Workplace	2	English
7	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBA Group II

Group Name: Marathi - Economics - Histroy

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	मराठी	नाटक या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
2	Major 2	Economics	Microeconomics - I	4	Economics
3	Major 3	History	Ancient India from Earliest Times to C. 350CE	4	History
4	VSC	मराठी	मराठी भाषा आणि संगणक I	2	मराठी
5	SEC	मराठी	मुलाखत पुर्वतयारी आणि शंब्दांकन कौशल्य	2	मराठी
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	मराठी	कविता या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
2	Major 2	Economics	Microeconomics - II	4	Economics
3	Major 3	History	Early Medieval Period (Mid 350 CE - 1000CE)	4	History
4	VSC	मराठी	मराठी भाषा आणि संगणक II	2	मराठी
5	SEC	मराठी	निबंध लेखन आणि मुलाखत	2	मराठी
6	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
7	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBA Group III

Group Name: Geography - English - Hindi

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	Geography	Introduction to Human Geography	4	Geography
2	Major 2	English	Introduction to Literatures in English - I	4	English
3	Major 3	हिंदी	आधुनिक हिंदी गद्य	4	हिंदी
4	VSC	Geography	Tools & Techniques of Spatial Analysis in	2	Geography
5	SEC	Geography	Tools & Techniques of Weather Data Anal	2	Geography
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	Geography	Population Geography	4	Geography
2	Major 2	English	Introduction to Literatures in English - II	4	English
3	Major 3	हिंदी	आधुनिक हिंदी गद्य	4	हिंदी
4	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
5	VSC	Geography	Tools & Techniques of Spatial Analysis in	2	Geography
6	SEC	Geography	Tools & Techniques of Thematic Mapping	2	Geography
7	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBA Group IV

Group Name: Economics - Marathi - History

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	Economics	Microeconomics - I	4	Economics
2	Major 2	मराठी	नाटक या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
3	Major 3	History	Ancient India from Earliest Times to C. 350CE	4	History
4	VSC	Economics	Basics of Agriculture	2	Economics
5	SEC	Economics	Money Transaction and Consumer Protecti	2	Economics
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	Economics	Microeconomics - II	4	Economics
2	Major 2	मराठी	कविता या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
3	Major 3	History	Early Medieval Period (Mid 350 CE - 1000CE)	4	History
4	VSC	Economics	Rural Marketing	2	Economics
5	SEC	Economics	FIN TECH	2	Economics
6	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
7	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBA Group V

Group Name: Hindi - English - Geography

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	हिंदी	आधुनिक हिंदी गद्य	4	हिंदी
2	Major 2	English	Introduction to Literatures in English - I	4	English
3	Major 3	Geography	Introduction to Human Geography	4	Geography
4	VSC	हिंदी	संभाषण एवं मंच ~~संचलन~~ संचालन	2	हिंदी
5	SEC	हिंदी	प्रिंट- मिडीया लेखन एवं विज्ञापन	2	हिंदी
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	हिंदी	Population Geography	4	हिंदी
2	Major 2	English	Introduction to Literatures in English - II	4	English
3	Major 3	Geography	Population Geography	4	Geography
4	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
5	VSC	हिंदी	सृजनात्मक लेखन	2	हिंदी
6	SEC	हिंदी	इलेक्ट्रॉनिक मिडीया और हिंदी	2	हिंदी
7	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBA Group VI

Group Name: History - Marathi - Economics

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	History	Ancient India from Earliest Times to C. 350CE	4	History
2	Major 2	मराठी	नाटक या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
3	Major 3	Economics	Microeconomics - I	4	Economics
4	VSC	History	Introduction to Indian Archaeology	2	History
5	SEC	History	Introduction to Competative Examinations	2	History
6	AEC	English	Communication Skills in English - I	2	English
7	VEC		Indian Constitution	2	
8	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major 1	History	Early Medieval Period (Mid 350 CE - 1000CE)	4	History
2	Major 2	मराठी	कविता या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास	4	मराठी
3	Major 3	Economics	Microeconomics - II	4	Economics
4	VSC	History	Introduction to Ancient Indian Coins	2	History
5	SEC	History	Caves in Maharashtra	2	History
6	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
7	OE	Commerce	Principle and Practices of Management	2	Commerce
8	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBCom Group I

Group Name: Commerce - Accountancy - Business Management

Semester I

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major1-1	Commerce	Commerce - I (Introduction To Business)	2	Commerce
2	Major1-2	Accountancy	Accountancy & Financial Management – I	2	Accountancy
3	Major1-3	Busi. Mgnt.	Fundamentals of Management - I	2	Busi. Mgnt.
4	VSC	Commerce	Fundamentals of start ups	2	Commerce
5	SEC	Commerce	Negotiation Skills	2	Commerce
6	OE1	English	Indian Short Stoies	2	English
7	OE2	मराठी	स्पर्धापरीक्षा पूर्वतयारी – निबंधलेखन आणि सारांशलेखन	2	मराठी
8	AEC	English	Business Communication Skills - I	2	English
9	VEC		Indian Constitution	2	
10	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
11	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

Semester II

Sr. No.	Vertical	Subject	Paper Name	Credits	BoS Name
1	Major1-1	Commerce	Commerce - II (Introduction To Business)	2	Commerce
2	Major1-2	Accountancy	Accountancy & Financial Management – II	2	Accountancy
3	Major1-3	Busi. Mgnt.	Fundamentals of Management - II	2	Busi. Mgnt.
4	Minor	Busi. Eco.	Introduction to Business Economics	2	Busi. Eco.
5	VSC	Commerce	Tourism Management	2	Commerce
6	SEC	Commerce	Business Leadership Skills	2	Commerce
7	OE1	English	Academic and Business Writing	2	English
8	OE2	मराठी	कार्यक्रम आयोजनासाठी भाषाकौशल्ये	2	मराठी
9	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
10	VEC		Law related to Intellectual Property Rights	2	
11	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

FYBCom Group II					
Group Name: Accountancy - Commerce - Business Economics					
Semester I					
Sr. No.	**Vertical**	**Subject**	**Paper Name**	**Credits**	**BoS Name**
1	Major1-1	Accountancy	Accountancy & Financial Management – I	2	Accountancy
2	Major1-2	Commerce	Commerce - I (Introduction To Business)	2	Commerce
3	Major1-3	Busi. Eco.	Basic Tools for Economics	2	Busi. Eco.
4	VSC	Accountancy	Vocational Skills in Accounting Paper I	2	Accountancy
5	SEC	Accountancy	Recent Trends in Accounting –I	2	Accountancy
6	OE1	English	Indian Short Stoies	2	मराठी
7	OE2	मराठी	स्पर्धापरीक्षा पूर्वतयारी – निबंधलेखन आणि सारांशलेखन	2	English
8	AEC	English	Business Communication Skills - I	2	English
9	VEC		Indian Constitution	2	
10	IKS	IKS	Indian Knowledge System	2	IKS
11	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

Semester II					
Sr. No.	**Vertical**	**Subject**	**Paper Name**	**Credits**	**BoS Name**
1	Major1-1	Accountancy	Accountancy & Financial Management – II	2	Accountancy
2	Major1-2	Commerce	Commerce - II (Introduction To Business)	2	Commerce
3	Major1-3	Busi. Eco.	Market Analysis in Economics	2	Busi. Eco.
4	Minor	Busi. Mgnt.	Fundamentals of Business and Financial Analysis	2	Busi. Mgnt.
5	VSC	Accountancy	Vocational Skills in Accounting Paper II	2	Accountancy
6	SEC	Accountancy	Recent Trends in Accounting –II	2	Accountancy
7	OE1	English	Academic and Business Writing	2	मराठी
8	OE2	Marathi	कार्यक्रम आयोजनासाठी भाषाकौशल्ये	2	English
9	AEC	मराठी	भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन - (भाषण व निवेदन कौशल्य)	2	मराठी
10	VEC		Law related to Intellectual Property Rights	2	
11	CC		NSS/ NCC/ DLLE/ Sports/ Cultural	2	
			Total	**22**	

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLL

Lead college-4Ø

College Name- Arts and commerce college Phondaghat
College Code- ~~accp19~~ 431
Name of Principal- Dr. Satish Kamat Mobile No- 9422137252
College email ID- accp1995@yahoo.com

NEP-2020 (2024-25) Subjects Group

BA/BCOM/BSc	M1	M2	M3
FYBA	Marathi	English	Economice
FYBA	English	Marathi	Geography
FYBA	Histroy	Marathi	Economice
FYBA	Economice	Marathi	History
FYBA	Hindi	English	Geography
FYBA ~~FYBCOM~~	Geography	English	Hindi
FYBCOM	Accountany	Business Management	Commerce
FYBCOM	Business Management	Accountancy	Business Economice
FYBSC			
FYBSC			
FYBSC			

Self Finance Courses

BA/BCOM/BSc	M1	M2	M3
FYBA			
FYBA			
FYBA			
FYBCOM			
FYBCOM			
FYBCOM			
FYBSC			
FYBSC			
FYBSC			

ARTS & COMMERCE COLLEGE SINDHUDURG ESTD. 1995 PHONDAGHAT, TAL. KANKAVLI

Signature of Principal

PRINCIPAL
ARTS & COMMERCE COLLEGE
Phondaghat, Tal.kankavli, Dist.Sindhudurg